

gót betűs kézírással készült íráások lefordításában, a jegyzetek és mutatók készítésében. *Forrai Ibolya*, a Néprajzi Múzeum kitűnő sorozatának gondozója lelkiismeretes és szép szerkesztői munkát végzett. (Egy apró megjegyzés, hogy lássék, a recenzens nemcsak dicsérni, bírálni is tud: a 414. oldalon a festmények és üvegmunkák jegyzékében felcserélődött a 13. és a 14. tétel, amelyek egyébként két gyönyörű, Giergl Henrik műhelyéből kikerült műtárgyra vonatkoznak. Mindkettő megtalálható az Iparművészeti Múzeumban.)

Ez a jelentékeny, és olvasmányos is kitűnő kordokumentum méltó megjelenítést kapott a Néprajzi Múzeum kiadásában. Végre egy nagy alakú könyv, amelynek kemény a kötése és nem esnek szét rögtön a lapjai! Szép a papírja (érdemes ezt külön kiemelni, a mostanság kiadott, gyenge papírra, csúful nyomott és hibákkal teli sok-sok könyv időszakában), jó a tipográfiája és gondos a helyesírása. De nemcsak szép, hanem hasznos is turbulens korszakunkban. (*Néprajzi Múzeum, Budapest, 2000. 492 o.*)

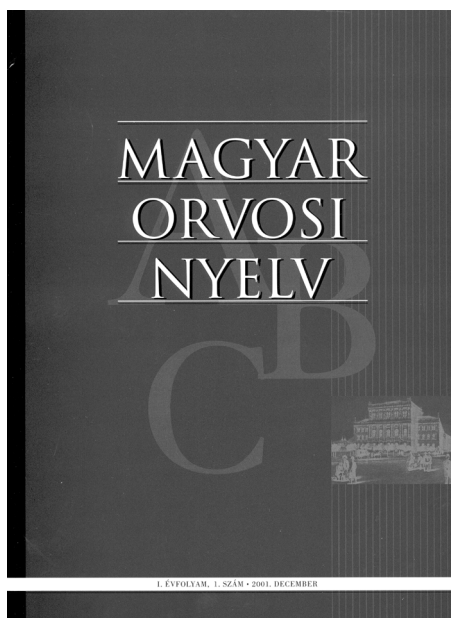
Szentgyörgyi Zsuzsa

szentzs@helka.iif.hu

Magyar orvosi nyelv

Magyar Orvosi Nyelv címmel jelent meg 2001. decemberében a Magyar Szakírók Szövetsége, az MTA Orvosi Tudományok Osztálya, az MTA Nyelv és Irodalomtudományok Osztálya, a Magyar Orvosi Kamara, valamint az Európai Nőgyógyász és Rák Akadémia gondozásában a magyar nyelv ápolását és fejlesztését szolgáló új folyóirat. A szerkesztőbizottság elnöke Vizi E. Szilveszter akadémikus, s a bizottság munkájában számos akadémikus, orvosprofesszor és nyelvészprofesszor vesz részt.

Mindannyian tudjuk, hogy a magyar orvosok egymás között és a beteggel való megbeszélések során is előszeretettel használnak görög-latin műszavakat, s az új fogalmak megnevezésére igen gyakran angol szavakat. Teszik ezt attól függetlenül, hogy e szavaknak van-e megfelelő, bevett magyar fordításuk vagy sem; valamint, hogy a beteg megérti-e, amit az orvos neki mond. Napjainkban, amikor az indokolatlanul használt angol szavak az élet számos területén szinte már kiszorítják a magyar neveket, és ragozott vagy továbbképzett formájuk végképp magyartalan, mindenképpen indokolt a korszerű fogalmak magyar megnevezésének megvalósítása. Szükség van tudatos önfegyelm-

re is, hogy írásunkban vagy beszédünkben magyarul szóljunk. A szaknyelvek között különleges helyet foglal el az orvosi szaknyelv, amely a hagyományos titoktartási kötelezettség miatt eleve előnyben részesíti az idegen műszavak használatát. Sok esetben a beteg számára érthetetlen nyelvezet az orvos felsőbbrendűségének érzékeltetésére is szolgál. A személyiségi jogok korszerű szemlélete a beteg előtti titoktartást indokolatlanná

teszi. A beteg megfelelő felvilágosítása és a vele történő kapcsolatkiépítés gyakran csak akkor lehetséges, ha az orvos mindenki számára érthető magyarsággal beszél. Az új folyóirat célja minél több magyar szakkifejezés meghonosítása, a magyar helyesírás ápolása és – nem utolsósorban – az orvosok nyelvészeti érdeklődésének felkeltése.

A folyóirat első száma az alapító főszerkesztő, Bösze Péter professzor és a szerkesztő, Grétsy Zsombor professzor bevezető írása után a magyar tudomány számos vezető személyiségének köszöntőjét tartalmazza. Ezután a *Betű és szövegés a magyar orvosi irodalomban* címmel 2001. december 7-én, az Akadémián tartott tudományos rendezvény előadásainak kivonatát olvashatjuk.

Részletes, mind orvosok, mind nyelvészek számára igen érdekes olvasmány Vizi E. Szilveszter írása a magyar orvosok nyelvújító munkásságáról. Az orvosi szaknyelv és a műszaki szaknyelv közös problémáit tárgyalja Michelberger Pál akadémikus tanulmánya. A folyóirat „hasznos” közleményei között találunk kis szótárt, amely angol szakkifejezések magyar megfelelőit tartalmazza, valamint a *Díszpinty* rovatban egy, a közelmúltban megjelent cikk nyelvészeti bírálatát.

A folyóirat tipográfiája példásan szép. Reméljük, hogy a további számok tartalmilag és formailag is megőrzik a bemutatkozó szám magas színvonalát.

Spät András

egy. tanár, az MTA r. tagja

CONTENT

Essay

Vékás Lajos: Joseph Haydn's "breach of contract" and the Beginnings of Modern Copyright 394

Physiological and social effects of aging

Halmos, Tamás.: About Elderly Age – in General 402

László Valéria – Falus András: Cellular and Genetic Basis of Aging 406

Iván László: Aging: A Challenge for Society in Hungary 412

Józán Péter: The Secular Trend of Mortality in Hungary during the 20th Century and Mortality at the End of the Millennium 419

Köllő János: Skills Obsolescence during Post-socialist Transition in Hungary ... 440

Augusztinovits Mária: Pension Systems 447

Ádám György: From my *Gerontological Reading Diary* 461

Medicina

Morava Endre: Epidemiology of the Liver Cirrhosis Mortality in Hungary 464

Lapis Károly: Alcoholic Liver Cirrhosis and other Alcoholic Liver Diseases 472

Farkas Gyula: Transplantation of the Pancreas 353

Science-policy

Glatz Ferenc: Academy and Science Policy 361

Pataki Ferenc: Considerations on the Relationships between the Science and the Society 361

Obituary

Engel Pál (*Tringli István*) 372

Gáspár Rezső (*Nagy Ágnes*) 372

David Ottoson (*Gulyás Balázs*) 372

Book Review 525

Ajánlás a szerzőknek

1. A Magyar Tudomány elsősorban a tudományterületek közötti kommunikációt szeretné elősegíteni ezért elsősorban olyan kéziratokat fogad el közlésre, amelyek a tudomány egészét érintő, vagy az egyes tudományterületek sajátos problémáit érthetően bemutató témákkal foglalkoznak. Közlünk téma-összefoglaló, magas szintű ismeretterjesztő, illetve egy-egy tudományterület újabb eredményeit bemutató tanulmányokat; a társadalmi élet tudományokkal kapcsolatos eseményeiről szóló beszámolókat, tudománypolitikai elemzéseket és szakmai szempontú könyvismertetések.

2. A kézirat terjedelme szöveges tanulmányok esetében általában nem haladhatja meg a 30 000 leütést (a szóközökkel együtt, ez kb. 8 oldalnak felel meg a MT füzeteiben), ha a tanulmány ábrákat, táblázatokat, képeket is tartalmaz, a terjedelem 20-30 százalékkal nagyobb lehet. Beszámoló, recenzió esetében a terjedelem ne haladja meg a 7-8 000 leütést. *A teljes kéziratot .rtf formátumban, mágneslemezen és 2 ki nyomtatott példányban kell a szerkesztőségbe beküldeni.*

3. A közlemények címének angol nyelvű fordítását külön oldalon kell csatolni a közleményhez. Itt kérjük a magyar nyelvű kulcsszavakat (maximum 10) is. A tanulmány címe után a szerző(k) nevét és tudományos fokozatát, a munkahely(ek) pontos megnevezését és – ha közölni kívánja – e-mail-címét kell írni. A külön lapon kérjük azt a levelezési és e-mail címet, telefonszámot is, ahol a szerkesztők a szerzőt általában elérhetik.

4. Szöveg közbeni kiemelésként *dőlt*, (esetleg **félkövér** – bold) betű alkalmazható; ritkítás, VERZÁL betű és aláhúzás nem. A jegyzeteket lábjegyzetként kell megadni.

5. A rajzok érkezhetnek papíron, lemezen vagy email útján. Kérjük azonban a szerzőket: tartsák szem előtt, hogy a folyóirat fekete-fehér; a vonalas, oszlopos, stb. grafikonoknál tehát ne használjanak színeket. Általában: a grafikonok, ábrák lehetőség szerint minél egyszerűbbek legyenek, és vegyék figyelembe a megjelenő oldalak méreteit. A lemezen vagy emailben

érkező ábrákat és illusztrációkat lehetőleg .tif vagy .bmp formátumban kérjük; értelemszerűen fekete-fehérben, minimálisan 150 dpi felbontással, és a továbbítás megkönnyítése érdekében a kép nagysága ne haladja meg a végleges (vagy annak szánt) méreteket. A közlemény szövegében tüntessék fel az ábrák kívánatos helyét.

6. Az irodalmi hivatkozásokat mindig a közlemény végén, abc sorrendben adjuk meg, a lábjegyzetekben legfeljebb utalások lehetnek az irodalomjegyzékre. Irodalmi hivatkozások a szövegben: (szerző, megjelenés éve). Ha azonos szerző(k)től ugyanabban az évben több tanulmányra hivatkozik valaki, akkor a közleményeket az évszám után írt a, b, c jelekkel kérjük megkülönböztetni mind a szövegben, mind az irodalomjegyzékben. Kérjük, *fordításnak különös figyelmet a bibliográfiai adatoknak a szövegben, illetve az irodalomjegyzékben való egyeztetésére!* Miután a Magyar Tudomány nem szakfolyóirat, a közlemények csak a legfontosabb hivatkozásokat (max. 10-15) tartalmazzák.

7. Az irodalomjegyzéket abc sorrendben kérjük. A tételek formája a következő legyen:

- Folyóiratcikkek esetében:

Alexander, E. O. and Borgia, G. (1976). Group selection, altruism and the levels of organization of life. *Ann. Rev. Ecol. Syst.* **9**, 499-474

- Könyvek esetében:

Benedict, R. (1935). *Patterns of culture*. Houghton Mifflin, Boston

- Tanulmánygyűjtemények esetén:

von Bertalanffy, L. (1952). Theoretical models in biology and psychology. In: Krech, D., Klein, G. S. (eds) *Theoretical models and personality theory*. 155–170. Duke University Press, Durham

8. Havi folyóirat lévén a Magyar Tudomány kefelevonatokat nem tud küldeni, de még az elfogadás előtt minden szerzőnek elküldi egyeztetésre közleménye szerkesztett példányát. A tördelési munka során szükséges apró változtatásokat a szerző egy megadott napon a szerkesztőségben ellenőrizheti.

